

GLOBALLASHUV DAVRIDA “OMMAVIY MADANIYAT”NING YOSHLAR ONGIGA TAHDIDI

Yoqubov Jamshid G'ulomjon o'g'li
Farg'ona davlat universiteti talabasi

Bugungi kunda insonning ma'naviy omili uchun kurash hal qiluvchi masala bo'lib borayotganligi hech kimga sir emas. Globallashuv jarayonlarining tezlashib borishi hozirgi davrning xarakteri va mazmunini belgilovchi omilga aylandi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev o'zining “Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir” nomli asarida hozirgi davrni quyidagicha xarakterlab beradi: “Kimdir uni yuksak texnologiyalar zamoni desa, kimdir tafakkur asri, yana birov yalpi axborotlashuv davri sifatida izohlamoqdalar... Ammo ko'pchilikning ongida bu davr globallashuv davri tariqasida taassurot uyg'otmoqda. Bunday ta'rif, menimcha, ko'p tomondan masalaning mohiyatini to'g'ri ifodalaydi. Nega deganda, hozirgi paytda yer yuzining qaysi chekkasida qanday voqea yuz bermasin, odamzot bu haqda dunyoning boshqa chekkasida zudlik bilan xabar topishi hech kimga sir emas. Shu ma'noda globallashuv – bu, avvalo, hayot sur'atlarining beqiyos darajada tezlashuvi demakdir” .

Globallashuv tez sur'atlar bilan kengayib, ijtimoiy, iqtisodiy, madaniy-ma'naviy hayotning barcha sohalarini qamrab olayotgan sharoitda, uning ijobiy va salbiy tomonlari yuzaga chiqmoqda.

Ma'lumki, XXI asrda davlatlar va xalqlar o'rtasida integrasiya, o'zaro hamkorlik aloqalari, chet el investisiyalari, kapital va tovarlar, ishchi kuchining erkin harakati uchun qulayliklar yaratilishi, axborot kommunikasion texnologiyalarini misli ko'rilmagan tarzda kengayishi va rivojlanishi, inson intellektual salohiyatining o'sishi, sivilizasiylararo muloqotning yangicha sifatlarini yuzaga kelishi ro'y beradi va yaqqol namoyon bo'lmoqda. Bular globallashuvning ijobiy tomonlari.

Bu jarayonning salbiy tomoni shundaki, “ommaviy madaniyat” mafkura qiyofasiga kirib, yoshlarni, umuman, insonlarni qalbi va ongini egallash, odamlarni zombiga aylantirish, ma'naviy qashshoq qilib qo'yishning dahshatli quroliga aylangan.

Bugungi kunda mafkuraviy hurujning eng xavfli va yovuz ko'rinishi – bu “erkinlik va demokratiyani olg'a siljitish” niqobi ostida ma'naviy tajovuzni amalga oshirayotgan “ommaviy madaniyat”dir. Yurtboshimiz shu munosabat bilan ana shunday tajovuzkor tahdidlarning oldini olish, ta'sirini zararsizlantirish uchun “...yoshlar o'rtasida sog'lom turmush tarzi tamoyillarini qaror toptirish, ularni giyohvandlik, ahloqsizlik, chetdan kirib kelayotgan har xil zararli ta'sirlardan, “ommaviy madaniyat” niqobi ostidagi tahdid va xatarlardan asrash masalalari bir zum ham e'tiborimizdan chetda qolmasligi darkor”, deb uqtiradi.

“Ommaviy madaniyat” mafkuraviy poligondan o‘z maqsadlari yo‘lida turli axborot informasion vositalari – radio, televideniye, kino, matbuot, uyali telefon, internet tizimidan, turli bezak-rasmi jurnallardan, arzon “cho‘ntak” kitoblardan, pornografik nashrlardan foydalanmoqda. Asosiy e‘tiborni ular hali dunyoqarashi shakllanib ulgurmagan g‘o‘r yoshlarning hayot tarzini buzish, ongini zaharlashga qaratadi.

“Ommaviy madaniyat” vositasida inson hayoti va faoliyatining barcha tomonlarini, shuningdek, turmush tarzi, yashash sharoiti va usuli, kiyinishlaridan tortib, uning qiziqishigacha, mafkuraviy qarashlaridan tortib to diniy, ruhiy, hattoki oilaviy-intim munosabatlarigacha egallab olish rejasini tuzdilar. Bu ham yetmagandek, “ommaviy madaniyat” yetakchilari butun dunyo madaniyatini bo‘ysundirish siyosatini amalga oshirish uchun barcha axborot informasion tarmoqlarini egallab olishga intilmoqda.

Mamlakatimizda yoshlarni informasion madaniyatini, ularning g‘oyaviy-mafkuraviy sog‘lomligini saqlashning mustahkam tizimi shakllangan. Yoshlarimiz hayotidan zamonaviy IT texnologiyalari sohasidagi yutuqlari tobora mustahkam o‘rin egallayotganligi quvonarli holdir. Bu haqda Prezidentimiz Sh.M.Mirziyoyev o‘z nutqida ta’kidlab o‘tdi va ulardan IT tizimidan foydalanish madaniyatni oshirish yo‘lida foydalanish zarurligini qayd etdi. Shu ma’noda, uyali telefon va internet tizimidan foylanuvchining odob-axloqi, dunyoqarashi, ma’naviyati qay darajada ekanligiga e’tibor berish kerak. “Ommaviy madaniyat” o‘zining targ‘ibot-tashviqotini ayni ma’naviyati past, dunyoqarashi zaif yoshlar qatlamiga qaratilayotganini unutmazlik kerak.

Bizning fikrimizcha, “Ommaviy madaniyat”ga qarshi kurash muntazam va barcha usul-vositalardan samarali foydalangan holda olib borilishi zarur.

Birinchidan, “ommaviy madaniyat” olib borayotgan g‘oyaviy-mafkuraviy tashviqot-targ‘ibotning asl mohiyatini ko‘zlagan yovuz maqsadlarini yoshlarga ochiq-oydin tushuntirish;

ikkinchidan, yoshlarning axborot olish va undan foydalanish tizimini atroflicha o‘rganish, mazkur turdagi tizimlarni tartibga solishning yangicha huquqiy va madaniy mexanizmlarini ishlab chiqish;

uchinchidan, yoshlarda axborot-informasion jarayonlarga yondashishning ilmiy va amaliy asoslangan, ularda axborotni saralash hamda keraksiz ma’lumot va behayo ko‘rsatuvlardan o‘z ixtiyori bilan voz kecha olish ko‘nikmasini shakllantirishga erishish;

to‘rtinchidan, “ommaviy madaniyat”ning mudhish mohiyatini to‘la-to‘kis fosh etishda asrlar osha xalqimizda shakllangan mahalla, o‘zaro yordam, ezgulik va beg‘uborlik tamoyillaridan, ta’lim-tarbiya, suhbat-muloqot jarayonlaridan unumli foydalanish;

bashinchidan, ma'naviyatni kemiruvchi "ommaviy madaniyat" kabi zararli ta'sirlardan saqlash va ularga qarshi turish uchun yoshlarda sog'lom mafkuraviy immunitetni shakllantirish, ogohlikni bir daqiqa ham boy bermaslik kabi vazifalardan iborat.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Мирзиёев Ш. М. Инсонпарварлик, эзгулик ва бунёдкорлик-миллий гоямизнинг пойдеворидир [Матн] : Маъруза / Шавкат Миромонович Мирзиёев. – Тошкент : Tasvir, 2021. – 36 бет :

2. Одилжон Жалолидинович Дадабаев. Эффективность оптимизации планирования подготовки юных спортсменов по спортивным единоборствам. Актуальные проблемы совершенствования системы непрерывного физкультурного образования: Материалы IV международной научно-практической конференции. Грозный, 24 сентября 2020 года.

3. О.Ж. Дадабаев. Особенности развития специальной выносливости дзюдоистов. XIX научно-практическая конференция, посвящённая памяти профессора Е.М. Чумакова. 2020/2. 91.

4. О.Ж. Дадабаев. Применение специальной физической подготовки в учебно-тренировочном процессе дзюдоистов. Научно-исследовательский институт физической культуры и спорта. 2020. 15-17.

5. О.Ж. Дадабаев. Планирование общей и специальной физической подготовки в годичном цикле тренировочного процесса в дзюдо. Academic research in educational sciences. 2021. 302-308.

6. О.Ж. Дадабаев. Общая и специальная физическая подготовка в годичном цикле тренировочного процесса в дзюдо. Актуальные проблемы физической культуры и спорта в современных социально-экономических условиях. 2023. 37-41

7. Odiljon Zhalolidinovich Dadabaev. Methodology For Detecting Level Of Student Satisfaction With Quality Of Educational Process. 2022/12/23. 60-63.

8. Одилжон Дадабаев. Modeling of the educational and training process and competitive activity of young judoists. O'zbekiston milliy universiteti xabarлари, 2021, [1/6/1] issn 2181-7324

9. О.Ж. Дадабаев. МЕТОДИКА ПОВЫШЕНИЕ ФИЗИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВЛЕННОСТИ ЮНЫХ ДЗЮДОИСТОВ. Academic research in educational sciences. 2021. 1199-1205

10. О.Ж. Дадабаев. Обоснование эффективных средств юных дзюдоистов на этапе начальной спортивной специализации foundation of effective means of young judo wrestlers at the preliminary-training stage. ББК 75.1 А-43 Ответственный

редактор. 2023. 37-41.

11. О.Ж. Дадабаев. ЮҚОРИ МАЛАКАЛИ ДЗЮДОЧИЛАРДА ЎҚУВ-МАШҒУЛОТ ЖАРАЁНИНИ РЕЖАЛАШТИРИШ ХУСУСИЯТЛАРИ. Научно-исследовательский институт физической культуры и спорта. 2020. 20-23

12. О.Ж. Дадабаев. НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ МОРФОФУНКЦИОНАЛЬНЫХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ОРГАНИЗМА ЮНЫХ ДЗЮДОИСТОВ В ПРОЦЕССЕ ПЛАНИРОВАНИЯ ТРЕНИРОВОЧНОГО ПРОЦЕССА. Боевые искусства и спортивные единоборства: наука, практика, воспитание. 2019. 116-121

13. O.Erkaboyev, O. G'aniyev. Globallashuv sharoitida yoshlarning "omnaviy madaniyat" tahdidiga qarshi kurashi. international conference dedicated to the role and importance of innovative education in the 21st century. 2022.12.25

14. O.Erkaboyev, I. Mamatqulov. Ma'naviy tahdid - yosh avlod kelajagiga tahdid. international conference dedicated to the role and importance of innovative education in the 21st century. 2022.12.25

15. O.Erkaboyev, G.Qurbonova. Ichkilikbozlik, kashandalik va giyohvandlik yoshlarning aqliy va jismoniy kamoloti kushandasi. PEDAGOG, 2023. 62-63

16. O.Erkaboyev, D.Tursunova. Aqliy tarbiyasini shakllantirishda sharq allomalari qarashlaridan foydalanish . PEDAGOG, 2023. 59-61

17. Erkaboyev.O.M. Armiya safida xizmat qilishga tayyorlash bosqichida jismoniy tarbiyaning ijtimoiy mohiyati. Ta'lim fidoyilari-2022. № 3. С. 138-141

18. O.M. Эркабоев. Жисмоний тарбия ва Чақирувга қадар бошланғич тайёргарлик фанлари бўйича тажриба дастурини тузиш тамойиллари. Та'lim fidoyilari-2022. № 13. С. 4-8

19. O. Эркабоев. Физическое воспитание и спорт в допризывной подготовке. Та'lim fidoyilari, 2022. 70-74

20. O.Erkaboyev. O'smirlarni armiya safida xizmat qilishga tayyorlash bosqichida jismoniy tarbiya va chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik integratsiyasi. Та'lim fidoyilari, 2022. 73-79

21. O.M. Эркабоев. Наука в системе высших школ Республики Узбекистан. Архивариус. с 24-27

22. O.Erkaboyev. Determination of the physical status of secondary school students through sociological research. Berlin Studies Transnational Journal of Science and 2022. 1-5

23. O.Erkaboyev, ME Abdujannonovich . YOSHLAR ONGIDA MILLIY MAFKURAVIY IMMUNITETNI SHAKLLANTIRISHDA MA'NAVIYAT VA QADRIYATLARNING O'RNI. TADQI QOTLAR, 2023/4/4. 40-43